

တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်က့ၢ်ပၢ်ဖျိၣ်သးခဲလၢ်လၢ Iowa ပဒိၣ်ခိၣ်န့ၢ် အအိၣ်ဘၣ်ယးဒီး Covid-19 5/20/2020

လၢပုၤတၢ်တၢ်အပူၤ Covid-19 တၢ်ဆါအံၤရၤလီၤအသးလၢ Iowa အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါအံၤတၢ်ဆါအသီတခါလၢအမၤဘၣ်ဒိၣ်ဒုၣ်ပုၤတၢ်တၢ်အအိၣ်လၢ Iowa အပူၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပုၤလၢအအိၣ်လၢကီၢ်အမဲၤရကၤ (USA) အပူၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ဒီးတကးဒံးဘၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဖျၢၣ်ညါစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါအံၤကဲၤထီၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ခဲဒိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်သ့ဝဲဒၣ် တကးဒံးဘၣ်, တုၤလၢတၢ်သံန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးပကၤတြီယၢ်ဒီးဒီးသၢ ပုၤ အၤတဖၣ်အဂီၢ်, အၤတပဒိၣ်ခိၣ်န့ၢ် ဘိးဘၣ်ရၤလီၤ ပုၤကမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ခဲ ဂ့ၢ်ကိၢ်အူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤ အၤတဖၣ်လၢအဂီၢ်တၢ်ဆါဘၣ်အိၣ်ညါတဖၣ်, ဒ်အမ့ၢ် ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ယၢ်ဒီးတၢ်ဆါဒီး ပုၤလၢအသးပုၤန့ၢ်ဒီး ၆၅ နံၣ် တဖၣ် ကြးဆဲးအိၣ်လၢဟံၣ်တသ့ဝဲအသ့, ဒီးဟးလၢတၢ်ရှၢ ဖဲလၢတၢ်လိၣ်မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤအၤတဖၣ်လၢအဂီၢ်တၢ်ဆါဘၣ်တဖၣ်ကြးဟးဆဲးတၢ်ပၢ်ဖျိၣ်ထီၣ်သး တခါဂ့ၢ်တခါဂ့ၢ်လၢပုၤန့ၢ်ဂံၢ်အိၣ်တၢ်ပၢ်ပနီၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပၢ်ဖျိၣ်ထီၣ်သးလၢတၢ်မၤမူးတခါဂ့ၢ်တခါဂ့ၢ် လၢပုၤအိၣ်န့ၢ်ဒီး အဂၤ၁၀ န့ၣ်အခဲအံၤတၢ်တြီယၢ်အိၣ်တုၤလၢလိမ့ၢ် ၂၇ သီ, ၂၀၂၀န့ၣ်လီၤ. တၢ်တြီယၢ် ပတုၣ်တၢ်အံၤတမ့ၢ်လၢ တၢ်ဘျီတၢ်ဘါ ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢက့ၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. (က့ၢ်ဖဲလၢတၢ်ဖိလၢအံၤ)

ပုၤအၤတဖၣ်ကိးကဲးကြး

- ဟံၣ်ပနီၣ်တၢ်ထံၣ်လိၣ်သး ဒီးပုၤအၤတဖၣ်လၢအဂီၢ်တၢ်ဆါဘၣ်အိၣ်ညါတဖၣ် ဖဲလၢန့ၣ်ထံၣ်လိၣ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်လၢနီၣ်ကစၢ် ဖဲလဲၣ်သကိးမဲၤအခါန့ၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်သ့န့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပလီၢ်ပဒိၣ်ဖဲလၢန့ၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘူးအိၣ်တံၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အခါန့ၣ်တက့ၢ်.
- က့ၢ်လိပုၤတၢ်တၢ်အိၣ်စိၤစုၤလိၣ်သး, ဒီးတၢ်မၤကဆိၣ်စုၤဂ့ၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ကးတံၢ်ဒီးတၢ်လီၢ်လၢကီၢ်ဖဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဆဲးမၤအသးတုၤလၢ လိမ့ၢ် ၂၇, ၂၀၂၀ န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကးတံၢ်ဒီးတၢ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ် တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်လၢကမ့ၢ်အမဲၤညါအလီၢ်, နၣ်သက့ တၢ်က့ၢ်တၢ်ဂီၤမူလၢတၢ်ကိၢ်ပုၤဒီး လၢတၢ်ရှၢ အလီၢ်အိၣ်ထီၣ်သ့, တၢ်ပျီထံလီၢ်, ဒီးတၢ်စံၢ်ဘံးသးလီၢ်အိၣ်ထီၣ်တသ့ဘၣ်နၣ်သက့, တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လၢတၢ်ပျီထံလီၢ်, ဒီးတၢ်ပျီထံလီၢ်တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်သ့ဝဲလီၤ.

တၢ်ဖဲးတၢ်မၤဒီး, တၢ်ဆါတၢ်ပုၤအကျးဒီးဝဲၤက့ၢ်အဂၤတဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ကဒါကျးအသးသ့ဝဲ ဖဲလၢမ့ၢ်လူၤပိၣ်တၢ်ဒုးန့ၣ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ထီၣ်ကျး တၢ်လီၢ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဆဲးမၤထီၣ်အိၣ်လၢဟီၣ်ကစိၤလၢအအိၣ်လၢအၤတဖၣ်တုၤလၢ လိမ့ၢ် ၂၇ သီ, ၂၀၂၀ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါတၢ်ပုၤအကျးဒီးမ့ၢ်က့ၢ်ဖဲၣ်က့ၢ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဒီးတၢ်လၢ (တၢ်အိၣ်လၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်အိၣ်လၢပုၤနီၣ်ကစၢ်) အကျး Farmers Markets, တၢ်ဆါပုၤတၢ်လီၢ်, တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအဘၣ်တၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ဖဲးမ့ၢ်သီယၢ်တဖၣ်, တၢ်အိၣ်ကျးတဖၣ်, တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ လၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဂီၢ်လီၢ်, တၢ်ဆါတၢ်ပုၤကျးဖးဒိၣ်လီၢ်, တၢ်မၤဒိၣ်သ့လီၢ်, ဒီးတၢ်တံၢ်ခိၣ်လီၢ်, လံၢ်ရိၣ်ဒီးတဖၣ်, ဒီးမ့ၢ်က့ၢ်ဖဲၣ်က့ၢ်လၢအရတဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်က့ၢ်ဖဲၣ်က့ၢ်တဖၣ်ကဘၣ်လူၤပိၣ်ထဲၣ်တၢ်ဒုးန့ၣ်လီၤတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ် ပုၤတၢ်တၢ်အိၣ်စိၤစုၤလိၣ်သး, ဒီးက့ၢ်လိတၢ်မၤကဆိၣ်အိၣ်ထီၣ်နီၣ်ကစၢ်, ဒီးခံက့ၢ်စိၤက့ၢ် တၢ်ဒ်သိး COVID-19 တၢ်ရၤလီၤသးအံၤကလိၤစုၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤလၢအဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်ဖဲ လိမ့ၢ်ထီၣ် ၂၀, ၂၀၂၀ အံၤဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢ မ့ၢ်က့ၢ်ဖဲၣ်က့ၢ်တၢ်ဆါတၢ်ပုၤလီၢ်အဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်ကအိၣ်ထီၣ်ဖဲလၢ မ့ၢ်လူၤပိၣ်တၢ်ဒုးန့ၣ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်လၢလၢ်အံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

- တၢ်က့ၢ်တၢ်ဂီၤမူလီၢ်အိၣ်ထီၣ်ကျးသ့ဝဲ ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တုၤလိၣ်ထဲဒၣ် ၅၀ မျးကယၤ, မၤလီၤတံၢ်ပုၤတကရၢ်ဒီးတကရၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တကဒီးတက ကဘၣ်အိၣ်စိၤစုၤ ၆ ခိၣ်ယီၢ်ဖဲလၢဆုၣ်နီၣ်လၢတၢ်က့ၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤမူလီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤဟံးန့ၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢနီၣ်ကစၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်တြီယၢ်အိၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ပၢ်ဖျိၣ်ကိၢ်တၢ်လီၢ်, တၢ်ဘျီက့ၢ်ကိၢ်ညါလီၢ်, ဒီးတၢ်ဘျီက့ၢ်ကိၢ်ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိလီၢ် အိၣ်ထီၣ်သ့ဝဲ, ဘၣ်ဆၣ်ကဘၣ်လူၤပိၣ်ထဲၣ် မၤလီၤတံၢ်ပုၤ တၢ်တၢ်အိၣ်စိၤစုၤ, မၤအိၣ်ထီၣ်တၢ်က့ၢ်လိတၢ်မၤကဆိၣ်ကဆိၣ်, ဒီးပုၤကမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ဒ်သိးတၢ်ဆါ COVID-19 တၢ်ရၤလီၤသးအံၤကလိၤစုၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ပျီထံလီၢ်အိၣ်ထီၣ်ကျးသးသ့ဝဲ ထဲဒၣ်လၢ တၢ်ပျီထံလီၢ်တက့ၢ်တက့ၢ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိလၢတၢ်ပျီထံလီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ထီၣ်ကျးတၢ်ပျီထံလီၢ်လၢတၢ်အဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပျီထံလီၢ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်မၤလီၤတံၢ်ပုၤတၢ်တၢ်အိၣ်စိၤစုၤ, မၤအိၣ်ထီၣ်တၢ်က့ၢ်လိတၢ်မၤကဆိၣ်ကဆိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်တုၤတၢ်ဖျိလီၢ် ဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢပုၤကဖျိသးဒီးဒုးအိၣ်ဒုးအိၣ်တၢ်သ့ဝဲဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်လူၤပိၣ်ထဲၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်အိၣ်ကျးလီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢအပုၤက့ၢ်တၢ်တုၤတၢ်ဖျိလီၢ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ၁၀၀ မျးကယၤန့ၣ် အခဲအံၤအဝဲသ့ၣ် ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ထဲဒၣ် ၅၀ မျးကယၤလၢတၢ် တုၤတၢ်ဖျိတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတကရၢ်ဒီးတကရၢ်ကဘၣ်စုၤန့ၢ်ဒီး ၆ ဂဒီးတဘၣ်လဲၤဟံးန့ၢ်တၢ်လၢနီၣ်ကစၢ်ဘၣ်

(အိမ်၊ တာအိပ်ခန်းအမှတ် salad bars) ဟ်သုဉ်ဟ်သးလာ ပှတတတာအိဉ်စိဖုလိဉ်သး၊ ဒီးကွီးလိတမကဆိအိထိဉ်နိကစာ တဖဉ်န့ဉ်လီ။

- **ကွီတဖဉ်ကုးအိးထိဉ်ကုးသ့ဝဲ** တာဟ့ဉ်တာမၤစၤလာကွီအတာဟူးတၢ်ဂဲတဖဉ်ဒီးတာမၤစၤလာကွီတဖဉ်ကုးစးထိဉ်ကုးသးသ့ဝဲဝဲ လါကွီထိဉ် ၁ သိ၊ ၂၀၂၀၊ ဘဉ်ဆဉ်ကဘဉ်လူပိဉ်ထွဲ တာန့ဉ်လီလၢ အၤတၢ် ကျဉ်ဘဉ်ကျဉ်သ့ဝဲကျိ၊ အၤတၢ်ထီထီကွီတာလိဉ်ခိဉ်လိဉ်ကွဲကရၢ၊ ဒီး အၤတၢ် ပိဉ်မုဉ်တာလိဉ်ခိဉ်လိဉ်ကွဲစ့ဉ် န့ဉ်လီ။

တာမၤလီတၢ်တာအဂုအကတဖဉ်ဘဉ်တာမၤအိးဒ်သိး တၢ်ကမၤဘဉ်လိဉ်ဖိးဒုတၢ်သိဉ်တာသီလၢအဘဉ်တာဟ်လီတဖဉ်န့ဉ်လီ။ တာသ့ဉ်တဖဉ်အံးမ့ဝဲ တာမၤဘဉ်ဘျီးဘဉ်ဒါ ကွီသရဉ်အလံဉ်တၢ်ပျဲ **teacher licensure** တဖဉ်န့ဉ်လီ။ တာမၤဘဉ်လိဉ်ဖိးဒုတၢ်လၢအပူကွီတဖဉ်ကဆဲးမၤအသး တုလၢ လါမ့ ၂၇ သိ ၂၀၂၀ ဒီးန့ဉ်လီ။